

NBA
Mercuriusplein 3
2132 HA HOOFDDORP
Reactie via de mail naar: Consultaties@nba.nl

Onderwerp: Reactie op concept NBA handreiking 1137

Hoofddorp, 26 september 2023

Geachte heer/mevrouw,

De Commissie MKB maakt graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de concept NBA handreiking 1137 Corruptie, werkzaamheden van de accountant.

Allereerst willen we complimenten geven voor de vernieuwde opmaak van het document. Het nieuwe ontwerp is bijzonder overzichtelijk en gebruiksvriendelijk, wat het raadplegen ervan aanzienlijk vereenvoudigt. Bovendien waarderen we de toegevoegde voorbeelden zeer, omdat deze helder zijn uitgewerkt. Dit draagt bij aan een beter begrip en toepassing van de inhoud van de handreiking.

Rolopvatting van de accountant

In de handreiking staat beschreven in II.3 dat alle accountants (in principe) oog behoren te hebben voor corruptierisico's en dat de accountant opvolging moeten geven aan aanwijzingen voor corruptie. Hiervoor wordt verwezen naar de VGBA, met name het fundamentele beginsel van integriteit en de NV NOCLAR. We betreuren het dan ook dat de handreiking voornamelijk betrekking heeft op controleopdrachten, terwijl accountants werkzaam in de samenstellingspraktijk baat zouden hebben bij een handreiking die specifiek gericht is op hun praktijk. Ook de accountant in de samenstellingspraktijk heeft op grond van de NV NOCLAR en de Wwft een poortwachtersrol.

In II.2 staat het volgende: *'De samenleving keurt corruptie af en oordeelt negatief over dienstverleners die de ogen sluiten voor corruptie of het faciliteren. Het is van belang dat accountants de risico's en complexiteit van corruptie goed inschatten'*. De Commissie MKB is het eens met deze uiteenzetting en vindt dat de samenleving van accountants een kritische houding mag verwachten ten opzichte van corruptie, ongeacht het soort opdracht dat de accountant uitvoert. De praktijkvoorbeelden in Bijlage A geven aan dat in het mkb omkoping geen zeldzaamheid is. Vanuit dit gegeven willen we graag inhoudelijk reageren op de concept handreiking.

Inhoudelijke reactie

Hoofdstuk 9 uit de handreiking

U heeft getracht de verantwoordelijkheid van de samenstellende accountant te beschrijven in hoofdstuk 9 van de concept handreiking vanuit het perspectief van de VGBA en Standaard 4410. In de introductie schrijft u hierover 'er is een hoofdstuk toegevoegd over samenstellingsopdrachten'. Dit doet vermoeden dat de accountant in de samenstellingspraktijk zich kan beperken tot hoofdstuk 9 van de handreiking. Ook de consultatievraag nummer 4 doet vermoeden dat de samenstellingspraktijk voldoende zou moeten hebben aan hoofdstuk 9 van de handreiking.

Wij hebben moeten constateren dat hoofdstuk 9 en de verwijzingen in dit hoofdstuk de accountant in de samenstellingspraktijk niet voldoende inzicht geeft over dit belangrijke onderwerp. Het hoofdstuk is algemeen en er is weinig samenhang tussen de paragrafen.

Zoals u zelf al aangaf is de handreiking met name geschreven voor de controlepraktijk. In de handreiking wordt vaak verwezen naar Standaard 240. Een standaard welke de nodige handvatten geeft maar welke niet van toepassing is voor de accountant in de samenstellingspraktijk. Echter vanuit de rolopvatting van de accountant is een deel van de opgenomen opvattingen en rollen uit de andere hoofdstukken dan hoofdstuk 9 ook van belang voor de accountant in de samenstellingspraktijk. Dit blijkt ook uit de verwijzingen die in hoofdstuk 9 gemaakt wordt naar andere hoofdstukken. Natuurlijk kan een accountant in de samenstellingspraktijk het hele document lezen en eruit halen wat voor hem of haar belangrijk is. Echter de veelvuldige verwijzing naar controlestandaarden kan de accountant in de samenstellingspraktijk doen vermoeden dat deze informatie niet relevant is voor de accountant. Het zou de NBA sieren als zij het belang van de samenstellingspraktijk erkennen en voor de leden in de samenstellingspraktijk een volwaardig document opstellen gericht op hun werkzaamheden. Zoals de NBA ook voorziet in de behoefte van de leden in de controlepraktijk met het schrijven van deze handreiking.

Andere vorm van een opdracht

In paragraaf 9.2 is het volgende opgenomen:

‘Bij de aanvaarding of continuering van de opdracht onderzoekt de accountant de integriteit van de klant (de paragrafen 23b en A31). Het kan zijn dat de accountant of het kantoor achteraf informatie krijgt die bij nader inzien zou hebben geleid tot het niet aanvaarden of continueren van de opdracht dan wel tot een opdracht in een andere vorm. In dat geval beëindigt de accountant alsnog de opdracht of zet deze voort in een andere vorm.’

Wij zouden graag een toelichting willen zien van de ‘andere vorm’ waarin de opdracht gecontinueerd kan worden. In de volgende alinea en in paragraaf 9.5 gaat u hier verder niet op in. Wij kunnen deze ‘andere vorm’ niet bedenken en vanuit de rolopvatting van de accountant lijkt het ons ook niet wenselijk dat de wanneer de accountant het vermoeden heeft dat de opdrachtgever niet integer is, dat de opdracht in een andere vorm voortgezet wordt. Tegelijkertijd halen wij deze mogelijkheid ook niet uit Standaard 4410.A31.

Giften verhuld als bedrijfskosten

In paragraaf 9.4 staat in de laatste zin van de eerste alinea *‘Daarbij worden de giften vaak verhuld als bedrijfskosten’*. Wij geven u in overweging om het woord ‘giften’ te vervangen door ‘steekpenningen’, zoals in de eerste zin in deze paragraaf.

Toevoeging voorbeelden in paragraaf 9.4

De voorbeelden in paragraaf 9.4 spreken goed tot de verbeelding, wat erg fijn is. Wij zouden hier graag nog twee voorbeelden aan willen toevoegen op basis van onze praktijkervaring

1. Ten onrechte toekenning van salarissen aan niet-meewerkende gezinsleden;
2. Ter beschikking stellen van ongebruikelijke persoonlijke voordelen zoals auto's aan niet-meewerkende gezinsleden.

Wat de doen als corruptierisico's worden geïdentificeerd bij een samenstellingsopdracht

In paragraaf 9.2 schrijft u hier het volgende over op: *'In geval van aanwijzingen voor corruptie verricht de accountant nader onderzoek om te kunnen evalueren of sprake is van een vermoeden van materiële fraude'*.

We missen concrete aanwijzingen en/of een beschrijving van werkzaamheden die een accountant in de samenstellingspraktijk moet uitvoeren op het moment dat er een aanwijzing is van corruptie. Ook vragen wij ons af wat hiervan minimaal in het dossier van de accountant opgenomen moet worden.

Interne toezichthouders

In paragraaf 9.2 schrijft het volgende: *'De accountant doet de nodige voorstellen om de jaarrekening aan te passen en informeert de interne toezichthouders (commissarissen) hierover als die er zijn in de organisatie'*. In de samenstellingspraktijk is het heel gebruikelijk dat er geen interne toezichthouders zijn. Het zou goed zijn als u aandacht besteed aan wat de accountant moet doen als er geen sprake is van interne toezichthouders.

Verdere uitwerking van de voorbeelden

In de handreiking worden bij een aantal onderwerpen voorbeelden gegeven die naar onze mening een goede toevoeging zijn om de materie praktisch te maken. We constateren echter dat dit niet consequent is toegepast. Bijvoorbeeld, in paragraaf 4.2.1.3 'klantspecifieke kenmerken' worden een aantal voorbeelden gegeven van manieren waarop organisaties zakendoen die corruptierisico's met zich kunnen meebrengen. Echter, slechts twee alinea's verder wordt beschreven dat bepaalde transacties een inherent verhoogd corruptierisico met zich meebrengen, maar hier ontbreekt een lijstje met voorbeelden, zoals eerder wel is opgenomen.

Een ander voorbeeld betreft het begin van hoofdstuk 4, waar wordt geschreven: 'in sommige sectoren zijn faciliterende betalingen helaas heel gebruikelijk'. Deze zin doet vermoeden dat er een algemene lijst van sectoren is waar faciliterende betalingen veel voorkomen. We verzoeken u om specifiek te maken op welke sectoren u doelt.

Hoofdstuk 10.6

In de opsomming komt geen stappenplan voor de samenstellende accountant voor. Dit zou kunnen zijn omdat dit in 9.5 beschreven is, echter een stroomschema maakt de te volgen stappen inzichtelijker.

Ter afsluiting willen wij nogmaals benadrukken dat vanuit de rolopvatting van de accountant het essentieel is om een aparte handreiking te ontwikkelen gericht op de samenstellingspraktijk, waarin deze werkzaamheden centraal staan.

Uiteraard zijn wij bereid om eventuele vragen naar aanleiding van de reactie mondeling toe te lichten. U kunt hiervoor contact opnemen met de secretaris van de Commissie MKB, Fred de Vries.

Met vriendelijke groet,

Gerdien Vlot

Voorzitter Commissie MKB

